

Pomoc językowa dla uczniów z językiem czeskim jako drugim językiem

Pomoc językowa (zgodnie z §16 ŠZ /ustawy o edukacji/)

Na mocy ustawy nowi uczniowie-obcokrajowcy przyjęci do szkoły mają prawo do **bezpłatnych lekcji języka**. Jak wygląda sytuacja uczniów, którzy już od dłuższego czasu przebywają w Rep. Cz., potrafią się porozumieć w języku czeskim, lecz w przypadku trudniejszych zadań formułowanych w języku czeskim i innych przedmiotach nadal mają kłopoty? Czy mają prawo do pomocy? Ewentualnie w jakim zakresie? Lub z uczniami, dla których istnieją trudności z organizacją lekcji z języka czeskiego zgodnie §20 (na przykład są w szkole jedynymi obcokrajowcami)?

Uczniowie z niedostateczną znajomością języka nauczania **od września 2016** dzięki nowelizacji ustawy o edukacji oraz przepisów wykonawczych (rozporządzenie 27/2016 DzU., w obowiązującym brzmieniu, o kształceniu uczniów posiadających specjalne potrzeby w kształceniu i uczniów utalentowanych), są traktowani jako uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SVP).

W nowo przygotowanym pięciostopniowym systemie środków pomocniczych **pomoc językowa uczniom z językiem czeskim jako drugim językiem dotyczy przede wszystkim środków w drugim i trzecim stopniu pomocy**. W obu przypadkach konieczne jest skierowanie **ze szkolnej poradni (ŠPZ)**. Dlatego istnieje konieczność **informowania rodziców**, na **wniosek** których **odbywają się badania w poradni szkolnej i za zgodą których** są realizowane środki pomocnicze (PO) !!!

Do czego mają uczniowie prawo **w ramach środków pomocniczych**?

2. stopień środków pomocniczych

Dotyczy uczniów z **niedostateczną znajomością języka nauczania** (szacowany poziom znajomości języka B1-B2).

Zalecane środki pomocnicze:

- Specjalne podręczniki i pomoce dydaktyczne (podręczniki do nauki języka czeskiego dla obcokrajowców),
- 1 godzina tygodniowo **interwencji pedagogicznej** (do pracy z uczniem lub klasa w szkole) – zorientowanej na przykład na pomoc w języku czeskim jako drugim językiem
- 1 godzina tygodniowo **specjalnej opieki pedagogicznej** udzielanej przez specjalistę pedagoga szkolnego

Wśród uczniów z potrzebą pomocy ze względu na odmiennosć warunków kultury i życia w szkole podstawowej i średniej należy w **ramach najwyższej liczby obowiązkowych godzin nauczania** wesprzeć naukę języka czeskiego lub naukę języka czeskiego jako drugiego języka (ČDJ), uczniowie mają **prawo do 3 godz. lekcji języka czeskiego jako drugiego języka, w maksymalnym zakresie 120 godz./rok**.

3. stopień środków pomocniczych

Dotyczy uczniów bez **znajomości języka nauczania** (szacowany poziom znajomości języka A0-A2).

Zalecane środki pomocnicze:

- Zmiana treści kształcenia,
- Specjalne podręczniki i pomoce dydaktyczne (podręczniki do nauki języka czeskiego dla obcokrajowców),
- 3 godziny tygodniowo interwencji pedagogicznej (z tego 1 godzina tygodniowo pracy z klasą) - na przykład wsparcie w zakresie języka czeskiego jako drugiego języka,
- 3 godziny tygodniowo specjalnej opieki pedagogicznej udzielanej przez specjalistę pedagoga szkolnego, ewentualnie interwencji psychologa,
- Pomoc w nauce udzielana przez innego pedagoga w zakresie 0,5 etatu (może to być np. specjalista od nauczania języka czeskiego jako drugiego języka). U uczniów z potrzebą zintensyfikowania nauczania języka czeskiego jako drugiego języka w szkole podstawowej lub średniej zaleca się **prawo do 3 godzin lekcji języka czeskiego jako drugiego, w maksymalnym zakresie 200 godz./rok**,
- W ramach środków pomocniczych 3. stopnia, poradnia może zalecić również **wydłużenie okresu kształcenia**. Zob. rozporządzenie nr 27/2016 DzU., „o ile wymagają tego specjalne potrzeby edukacyjne (w szczególności *u uczniów pochodzących z innego środowiska kulturowego* lub żyjących w innych warunkach środowiska), istnieje możliwość w razie potrzeby *wydłużenia okresu kształcenia w zakresie podstawowym, średnim i wyższym zawodowym o 1 rok.*” Tego typu rozwiązanie można zastosować w przypadku uczniów, którzy po przyjeździe do Rep. Cz. rozpoczną naukę w **9. klasie obowiązku szkolnego (PŠD)**, jednakże mają opóźnienia za względu na brak znajomości języka. W tym wieku zalecamy jednakże z reguły klasyfikować **o jedną klasę obowiązku szkolnego niżej** z uwagi na zbliżające się egzaminy wstępne do szkoły średniej.

Środki pomocnicze 4. i 5. stopnia dotyczą dzieci z drugim językiem nauczania tylko w połączeniu z niepełnosprawnością zdrowotną.

Szkoła podstawowa

Ustawa o edukacji określa dla wszystkich dzieci równy dostęp do kształcenia. Dlatego szkoła ma obowiązek zapewnienia obcokrajowcom przebywającym na terenie Rep. Cz. dostępu do edukacji w zakresie podstawowym na takich samych warunkach jak obywatelom Rep. Cz. bez konieczności dokumentowania legalności swojego pobytu.

Wszyscy obcokrajowcy mają prawo do bezpłatnej edukacji w szkołach podstawowych, prawo do posiłków w szkole, podobnie jak do kształcenia w ramach kółek zainteresowań prowadzonych w placówce oświatowej. Przed przyjęciem uczniów z drugim językiem nauczania szkoła nie może stawiać żadnych warunków. Jedynym powodem nieprzyjęcia do szkoły ucznia z drugim językiem nauczania jest maksymalna liczba uczniów w szkole. Nieustannie spotykamy się z faktem, że szkoły stawiają warunki dzieciom w trakcie ich przyjmowania. Należy sobie uświadomić, że w takich wypadkach jest to naruszenie ustawy o edukacji.

Rozporządzenie 48/2005 DzU. (§10) nakłada na dyrektora szkoły obowiązek, powiadomienia przedstawiciela ustawowego ucznia **w okresie jednego tygodnia od momentu przyjęcia** ucznia do szkoły o możliwości uczęszczania do klas przygotowujących go pod względem językowym. Ewentualnie sama szkoła skieruje go do tego typu nauki.

Pomoc uczniom z drugim językiem nauczania wraz z nadejściem ustawy o edukacji - Znowelizowana ustawa o edukacji 561/2004 DzU. wraz z rozporządzeniem 27/2016 DzU., w obowiązującym brzmieniu, przynosi istotne zmiany dla wszystkich dzieci i uczniów potrzebujących pomocy w nauce. Należą do nich również **dzieci oraz uczniowie z językiem czeskim jako drugim językiem.**

Bezpłatne przygotowanie w celu włączenia do grona uczniów i pomoc w nauce języka ojczystego.

Okręgowy urząd właściwy dla miejsca pobytu ucznia przy współpracy z placówką oświatową może zapewnić:

- a) bezpłatne przygotowanie w celu włączenia w proces edukacji na poziomie podstawowym obejmujące naukę języka czeskiego dostosowaną do potrzeb tychże uczniów,
- b) w miarę możliwości przy współpracy z krajami pochodzenia ucznia pomoc w nauce języka ojczystego i kultury kraju pochodzenia w koordynacji z normalną nauką w szkole.

Od 1. stycznia 2012 weszła w życie nowelizacja ustawy o edukacji opublikowana pod numerem 472/2011 DzU. Oznacza to, iż od 1. 1. 2012 dla wszystkich uczniów-obcokrajowców, realizujących obowiązek szkolny, okręgowy urząd właściwy dla miejsca pobytu ucznia przy współpracy z instytucją oświatową zapewni bezpłatne przygotowanie mające na celu ich włączenie w proces kształcenia na poziomie podstawowym, obejmujące naukę języka czeskiego dostosowaną do potrzeb tychże uczniów.

Jeśli chodzi o kształcenie nauczycieli, którzy będą nauczać te dzieci, okręgowy urząd zapewni również przygotowanie do wykonywania tych czynności Wykształcenie potrzebne do nauki dzieci i uczniów obcokrajowców pracownicy pedagogiczni mogą zdobyć np. w NIDV (Narodowy Instytut Kształcenia Ustawicznego).

Szkoły podstawowe, w których kształcą się dzieci uczestników procesu przyznawania azylu mieszkający w placówkach azytowych gwarantują również podstawowe przygotowanie językowe tychże dzieci.

Podstawowe ramy prawne

Podstawowe prawa przysługują wszystkim niezależnie od płci, rasy, koloru skóry, języka, wyznania, religii, orientacji politycznej lub innej, miejsca pochodzenia lub pochodzenia społecznego, przynależności do mniejszości narodowej lub etnicznej, mienia, rodziny lub innego statusu. Przysługują nie tylko obywatelom Rep. Cz, lecz również obcokrajowcom. Podstawowe prawa zostały ujęte w obowiązujących aktach prawnych.

Ramy prawne tworzą:

- umowy międzynarodowe zgodnie z art. 10 Konstytucji Rep. Cz. (Umowa w sprawie przestrzegania praw człowieka i podstawowych wolności), Umowa o prawach dziecka, Umowa o uchodźcach itd.)
- Karta podstawowych praw i wolności - ustawodawstwo europejskie (zalecenia i dyrektywy)
- ustawa o pobycie obcokrajowców
- ustawa o azylu
- ustawa o ochronie tymczasowej
- ustawa o edukacji - powiązane ustawy, rozporządzenia, zalecenia ministerstw...

Konkretne prawa i obowiązki dotyczące pobytu obcokrajowców można znaleźć w następujących ustawach:

- ustawa o azylu
- ustawa o ochronie tymczasowej
- ustawa o pobycie obcokrajowców